BS. Nguyễn Tuấn Long

Cập nhật từ báo cáo khoa học của Hiệp hội Tim Mạch Hoa Kỳ

Một trong 4 người Mỹ trên 40 tuổi sử dụng statin giảm nguy cơ nhồi máu cơ tim, đột quỵ não, và các biến chứng khác liên quan đến bệnh lý xơ vữa động mạch. Giá trị lớn nhất của statin giúp làm giảm nồng độ LDL cholesterol (low density lipoprotein) khoảng 55 đến 60% với liều tối đa, và với 6 – 7 dạng thuốc khác nhau trên thị trường giúp nó có thể phù hợp với nhiều bệnh nhân. Bên cạnh những ích lợi không thể chối cãi, sự an toàn và các biến chứng của statin cũng là vấn đề cần được đánh giá. Hiệp hội tim mạch Hoa Kỳ vừa công bố bản báo cáo khoa học mới nhằm cập nhật sự an toàn của statin và các biến cố có hội kèm theo. Báo cáo này là một đánh giá toàn diện dựa trên dữ liệu từ các nghiên cứu ngẫu nhiên và nghiên cứu quan sát.

1. Bi□n ch□ng trên c□

Theo □□c tính, b□nh lý liên quan đ□n c□ (đ□□c xác đ□nh khi có các tri□u ch□ng trên c□ kèm v□i n□ng đ□ creatine kinase (CK) ít nh□t g□p 10 l□n gi□i h□n trên c□a m□c bình th□□ng) x□y ra v□i t□n su□t <1/1.000 b□nh nhân đang đi□u tr□ v□i li□u t□i đa statin và b□nh lý trên c□ n□ng (tiêu c□ vân) x□y ra □ kho□ng 1/10.000 b□nh nhân. T□ l□ xu□t hi□n các tri□u ch□ng c□ ít nghiêm tr□ng (đau c□ có ho□c không tăng nh□ m□c CK) r□t khó □□c tính, do đau c□ r□t ph□ bi□n trong dân s□ nói chung.

2. Đái tháo đ□□ng

Li□u pháp statin c□□ng đ□ trung bình và c□□ng đ□ cao làm tăng nguy c□ t□□ng đ□i đ□i v□i đái tháo đ□□ng m□i kh□i phát, kho□ng 0,2% m□i năm, □nh h□□ng đ□n kho□ng 1/100 ng□□i s□ d□ng statin trong su□t 5 năm. Tác đ□ng gây đái tháo đ□□ng c□a statin li□u có th□ đ□o ng□□c đ□□c hay không v□n còn ch□a rõ ràng.

3. Tác đ□ng trên gan

T□ l□ x□y ra nhi□m đ□c gan n□ng x□p x□ 1/100.000 ng□□i. T□ l□ b□nh nhân có tăng transaminase nh□ không tri□u ch□ng (th□□ng là thoáng qua) kho□ng 1%.

FDA không khuy□n cáo theo dõi th□□ng xuyên n□ng đ□ transaminase □ nh□ng ng□□i s□ d□ng statin, mà ch□ theo dõi vào th□i đi□m tr□□c khi đi□u tr□ ho□c khi có ch□ đ□nh lâm sàng phù h□p.

4. K□t lu□n v□ các tác đ□ng có h□i khác c□a nhóm statin đã đ□□c ghi nh□n, g□m có:

@ M□c dù có l□i ích làm gi□m t□ l□ đ□t qu□ do thi□u máu c□c b□, nh□ng d□a trên m□t s□ d□ li□u h□n ch□: statin đ□□c ghi nh□n có liên quan đ□n đ□t qu□ do ch□y máu não v□i t□ l□ m□c

m□i h□i cao h□n đ□i v□i b□nh nhân có ti□n s□ b□nh m□ch máu não (ví d□: ch□y máu n□i s□). Do đó, đ□ th□n tr□ng c□n tránh b□t đ□u statin □ nh□ng đ□i t□□ng này; nh□ng v□n có th□ ti□p t□c statin n□u l□i ích l□n h□n nguy c□ □ b□nh nhân nh□p vi□n vì ch□y máu n□i s□.

@ Ch□c năng nh□n th□c: ch□a có b□ng ch□ng xác th□c v□ l□i ích ho□c tác h□i.

@ B□nh lý th□n kinh ngo□i biên: m□i liên quan đã đ□□c ghi nh□n trong các nghiên c□u quan sát, tuy nhiên, v□n ch□a đ□□c báo cáo trong các th□ nghi□m ng□u nhiên.

@ Đ□c th□y tinh th□: b□ng ch□ng ch□a rõ ràng, tuy nhiên, đa s□ cho th□y không có s□ gia tăng nguy c□.

@ Ch□c năng th□n: ch□a có b□ng ch□ng v□ b□t k□ tác đ□ng nào (ngo□i tr□ tiêu c□ vân d□n đ□n suy th□n c□p)

@ R□i lo□n c□□ng d□□ng, viêm gân ho□c đ□t gân, ung th□: ch□a tìm th□y m□i liên quan

Báo cáo này là s□ b□ sung đáng giá cho các tài li□u v□ tác đ□ng có h□i c□a statin. Tài li□u này cũng bao g□m các thông tin h□u ích v□ t□□ng tác thu□c, d□□c đ□ng h□c c□a các statin khác nhau và nh□ng v□n đ□ c□n cân nh□c □ ng□□i l□n tu□i, tr□ em và nh□ng b□nh nhân m□c b□nh th□n ho□c gan. Báo cáo k□t lu□n r□ng n□u không kèm theo tăng n□ng đ□ CK trên 10 l□n thì các tri□u ch□ng có v□ không ph□i là b□nh lý c□ liên quan đ□n statin.

Kinh nghi□m lâm sàng c□a m□t s□ chuyên gia cho th□y, tri□u ch□ng trên c□ liên quan đ□n statin trên các b□nh nhân có n□ng đ□ CK tăng kho□ng 2 – 3 l□n có th□ kh□i sau khi ng□ng thu□c. Trên th□c t□, nh□ng thay đ□i b□nh lý v□ c□ liên quan đ□n statin đã đ□□c ghi nh□n khi làm sinh thi□t ngay c□ □ nh□ng b□nh nhân có n□ng đ□ CK bình th□□ng (NEJM JW Gen Med Dec 1 2002 và Ann Intern Med 2002; 137:581).

Tài li□u tham kh□o

1. Newman CB et al. Statin safety and associated adverse events: A Scientific Statement from the American Heart Association. Arterioscler Thromb Vasc Biol 2019 Feb; 39:e38. Link.